waterschap limburg

met de omgeving, voor de omgeving

Lob van Gennep

Memo

aan	Gemeente Gennep
van	Projectteam Lob van Gennep
datum	11 november 2024
onderwerp	Onderbouwing dijkteruglegging bij Schoorsteen

1 Inleiding

In maart 2022 is de voorkeursbeslissing genomen voor het project Lob van Gennep. Onderdeel van de voorkeursbeslissing is het van de Maas af verleggen van de dijk ter plaatse van de locatie van de voormalige steenfabriek in Milsbeek. Dit was reeds opgenomen in de ontwerp voorkeursbeslissing Lob van Gennep die op 11 juni 2021 ter inzage is gelegd, en daarvoor van een positief advies is voorzien vanuit de Stuurgroep Lob van Gennep. Door het verleggen van de dijk ontstaat meer ruimte voor de Maas en voor natuurwaarden. Ook draagt het verleggen van de dijk bij aan de ruimtelijke kwaliteit.

De schoorsteen van de voormalige steenfabriek is op 29 juni 2021 aangewezen als gemeentelijk monument. De schoorsteen staat op de plek waar de dijk komt te liggen. De projectorganisatie Lob van Gennep heeft in overleg met de Gemeente Gennep onderzocht of het mogelijk is om de schoorsteen in de dijk te behouden of te verplaatsen. Uit dit onderzoek blijkt dat niet mogelijk is om de schoorsteen te behouden. Dit is besproken in de Stuurgroep Lob van Gennep van 4 juli 2024. De overheden die bij het project Lob van Gennep betrokken zijn, hebben de conclusie moeten trekken dat het helaas niet mogelijk is om de schoorsteen te behouden.

Hierna volgt een toelichting op het projectbesluit Omgevingswet waarin de belangen die zijn gemoeid met de dijkversterkingsmaatregelen en de schoorsteen worden onderbouwd en afgewogen.

2 Projectbesluit Omgevingswet

Algemeen

Voor het versterken en verleggen van de dijken langs de Lob van Gennep wordt een projectbesluit Omgevingswet voorbereid. Het projectbesluit dijkversterking Lob van Gennep wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg. In het projectbesluit worden de dijkversterkingsmaatregelen en de noodzaak tot sloop van de schoorsteen onderbouwd en toegelicht.

Zaaknr. 2023-Z9236 / Doc.nr. WLDOC-419950788-4459

Dijkversterking

Voor de dijken langs de Lob van Gennep is de wettelijke veiligheidsnorm een overstromingskans van 1/300 per jaar. Om aan deze norm te voldoen, moeten de dijken worden verhoogd en versterkt. Het verhogen en versterken leidt ertoe dat de dijken breder worden. Ter hoogte van de schoorsteen moet de dijk worden verhoogd tot NAP+ 14,30m, circa 0,5m hoger dan de huidige dijk.

Dijkverlegging

Ter hoogte van de voormalige steenfabriek wordt de dijk versterkt en landwaarts verlegd.

De huidige dijk is in 1996 als nooddijk aangelegd om de woningen en steenfabriek ten zuiden van de Bloemenstraat te beschermen tegen hoogwater en ligt op relatief korte afstand van de Maas. Langs de gehele Maas wordt geïnvesteerd in rivierverruimingen om de Maas meer ruimte terug te geven. Deze ruimte is belangrijk om bij hoogwater te voorkomen dat de waterstanden te hoog worden. Dit betekent ook dat in Milsbeek, nu de steenfabriek er niet meer is, ruimte aan de rivier teruggegeven moet worden om bij te dragen aan de hoogwaterveiligheid langs de Maas.

De dijkverlegging is als één van de maatregelen om de Maas meer ruimte te geven opgenomen in de Voorkeursbeslissing Lob van Gennep die in maart 2022 is vastgesteld door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

De dijkverlegging is daarnaast noodzakelijk om de Kaderrichtlijn Water-doelstelling in de Milsbeekse Uiterwaard te realiseren. In de Milsbeekse Uiterwaard wordt geschikt leefgebied teruggebracht voor waterplanten, vissen en kleine waterdieren die van nature in en langs de Maas leven. In de uiterwaard worden een nevengeul die met de Maas is verbonden en een geïsoleerd liggende kwelgeul aangelegd, kwelgraslanden ontwikkeld en de bovenste toplaag van het maaiveld verwijderd om uitspoeling van stoffen te beperken. Zonder de dijkverlegging is deze inrichting en met name de nevengeul niet te realiseren. Voor de maatregelen in de Milsbeekse Uiterwaard wordt een projectbesluit Omgevingswet van de minister van Infrastructuur en Waterstaat voorbereid dat tegelijk met het projectbesluit Omgevingswet voor de dijkverbetering als ontwerp ter inzage wordt gelegd.

De dijkverlegging is verder noodzakelijk om de dijkversterking rond de Lob van Gennep mogelijk te maken binnen de vergunningvoorwaarden van de Beleidslijn Grote Rivieren, meer in het bijzonder de eis om afname van ruimte voor de rivier te compenseren voor de plekken waar de dijkversterking van de Lob van Gennep noodzakelijkerwijs rivierwaarts plaatsvindt.

Noodzaak sloop schoorsteen

Het verleggen van de dijk heeft tot gevolg dat het tracé van de dijk samenvalt met de schoorsteen. Bouwwerken die zich in de waterkering bevinden, vormen een potentieel risico voor de veiligheid van de dijk. Dat geldt ook voor de schoorsteen.

Om de schoorsteen veilig in de dijk te kunnen behouden, is voor de stabiliteit van de dijk een verankerde damwandconstructie rond de fundering van de schoorsteen noodzakelijk. De kosten hiervan zijn geraamd op bijna €600.000. Verwezen wordt hierbij naar de bijgevoegde memo met

bijlagen van Royal Haskoning DHV over de technische inpassing van de schoorsteen. Conform het beleidsplan waterkeringen van Waterschap Limburg heeft een waterkering in grond de voorkeur en is het uitgangspunt voor het waterschap.

Beoordeeld is of het mogelijk is om de schoorsteen te verplaatsen. Binnen de beoogde herontwikkeling van het terrein van de voormalige steenfabriek is echter niet een andere locatie voor de schoorsteen beschikbaar, waarbij er geen samenloop is met de dijk. Het verplaatsen van de schoorsteen zou daarnaast hoge kosten met zich meebrengen (inschatting ongeveer €500.000 exclusief de kosten van verwerving van de nieuwe locatie), terwijl niet vaststaat dat de bouwkundige toestand verplaatsen van de schoorsteen toelaat. Tevens is de vraag of een nieuwe locatie op draagvlak van de omgeving kan rekenen en geldt ook bij verplaatsen dat het beheer en onderhoud van de schoorsteen niet duurzaam zijn belegd, wat hierna wordt toegelicht. Deze optie is afgevallen.

De veiligheid van de dijk is alleen te garanderen, als ook een goed beheer en onderhoud van de schoorsteen duurzaam zijn belegd bij een partij die deze verantwoordelijkheid financieel en organisatorisch op de lange termijn kan dragen. Dat is nu niet het geval. Ten tijde van de aanwijzing als monument was op basis van de intentieverklaring van de gemeente met Wienerberger (d.d. 18 februari 2021) de verwachting dat de strook tussen de dijk en de beoogde woningbouw (inclusief de schoorsteen) in eigendom zou komen van de gemeente Gennep. Daarmee zou tevens de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud bij de gemeente komen te liggen. In de anterieure overeenkomst tussen deze partijen (d.d. 16 december 2021) bleek dat deze strook in eigendom bleef van Wienerberger. Voor de dijkteruglegging moet het waterschap deze strook in eigendom verwerven. Het waterschap is daarom in overleg gegaan met de gemeente over de verantwoordelijkheid over het eigendom en beheer en onderhoud van de schoorsteen. In het voorjaar 2024 heeft de gemeente de betrokken stakeholders (waaronder Stichting Cultuurbehoud Milsbeek en Buurtcomité Bloemenstraat) geïnformeerd dat de gemeente geen eigenaar van de schoorsteen wordt en niet het achterstallig onderhoud voor haar rekening neemt. Daarmee zijn er geen middelen beschikbaar om het achterstallige onderhoud en een structureel toekomstig beheer en onderhoud te bekostigen. Voor het achterstallig onderhoud wordt verwezen naar het bijgevoegde verslag van de inspectie die is uitgevoerd in opdracht van Wienerberger.

<u>Participatie Lob van Gennep</u>

Tijdens inloopbijeenkomsten (oktober 2023 en juni 2024) is door diverse omwonenden aangegeven dat belang wordt gehecht aan behoud van de schoorsteen. Op 28 mei 2024 en 9 oktober 2024 heeft overleg plaatsgevonden met de voorzitters van de Stichting Cultuurbehoud Milsbeek en het Buurtcomité Bloemenstraat, als belangrijke stakeholders in relatie tot het cultuurhistorisch belang en behoud van de schoorsteen. In het eerste overleg zijn zij meegenomen in de stand van zaken van de onderzoeken hoe om te gaan met de schoorsteen. In het laatste overleg zijn zij meegenomen in de redenen waarom de schoorsteen niet behouden kan blijven, vanwege de argumenten die in deze aanvraag sloopvergunning schoorsteen zijn opgenomen. Aangegeven is dat het project zich realiseert dat de steenfabriek in de historie van het dorp Milsbeek een belangrijke betekenis heeft gehad. Het is niet de bedoeling dat de herinnering daaraan met de schoorsteen verdwijnt. De uitnodiging is

gedaan om samen met mensen uit de omgeving een blijvende herinnering aan de steenfabriek uit te werken.

Procedure en rechtsbescherming

Het projectbesluit dijkversterking Lob van Gennep wordt als ontwerp ter inzage gelegd waarbij een ieder een zienswijze naar voren kan brengen. Vervolgens wordt het definitieve projectbesluit vastgesteld door het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg. Hierna wordt het vastgestelde projectbesluit ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van Limburg. Na goedkeuring kan tegen het projectbesluit beroep worden ingesteld bij de Raad van State.

Gecoördineerde voorbereiding uitvoeringsbesluiten

De omgevingsvergunning voor de sloop van de schoorsteen wordt gecoördineerd voorbereid met het projectbesluit. Dit betekent dat de omgevingsvergunning als ontwerp ter inzage wordt gelegd tegelijk met het ontwerp van het projectbesluit en ook daarover zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht. De definitieve omgevingsvergunning wordt tegelijk met het goedgekeurde projectbesluit ter inzage gelegd en ook daartegen is beroep mogelijk bij de Raad van State.

Onteigeningsbelang

Met eigenaar Wienerberger zal overleg worden gevoerd om de grond met daarop de schoorsteen in eigendom te verwerven voor het realiseren van de dijkversterkingsmaatregelen. Indien geen overeenstemming wordt bereikt, kan op basis van het projectbesluit onteigening plaatsvinden.

3 Blijvende herinnering steenfabriek

De steenfabriek is een belangrijk hoofdstuk in de geschiedenis van het dorp. Om deze historie zichtbaar te houden, zal er in het gebied van de voormalige fabriek een nieuwe, blijvende herinnering terugkomen. Hoe dit er uit komt te zien, zal samen met omwonenden en belangstellenden worden uitgewerkt en binnen project Lob van Gennep worden opgepakt. De schoorsteen kan helaas niet behouden blijven, maar de inzet is wel om recht te doen aan de cultuurhistorische betekenis van de fabriek.